

Крамар Ірина

доктор економічних наук, доцент
професор кафедр економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Лисий Володимир

студент групи ППм-51
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Iryna Kramar

Doctor of Sciences (Economics), Assoc. Prof.
Professor of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Volodymyr Lysyi

Student of the group PPM-51
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

РОЛЬ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ В ЕКОНОМІЧНОМУ РОЗВИТКУ УКРАЇНИ THE ROLE OF RENEWABLE ENERGY SOURCES IN THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF UKRAINE

У ХХІ столітті одним із критеріїв оцінки рівня економічного розвитку будь-якої держави в світі є оптимальне забезпечення її потреб енергетичними ресурсами. За даними [1], наша держава щороку споживає близько 200 млн. т умовного палива і належить до енергодефіцитних країн, оскільки майже половину своїх потреб в енергоспоживанні покриває за рахунок імпорту, вартість якого щорічно зростає в ціні. В даній ситуації найбільш доцільним напрямом вирішення цієї проблеми стає пошук і використання відновлюваних джерел енергії, серед яких широкого розвитку набуває новий для України сегмент економіки, який охоплює виробництво енергоносіїв біологічного походження або біопалива: біодизель, біоетанол, біогаз.

Провідну роль на даному етапі займає біопаливо, яке в майбутньому успішно може замінити нафту, адже основною його перевагою є можливість природного відновлення. Крім того, біопаливо не збільшує кількості двоокису вуглецю в атмосфері і сьогодні розглядається як вагома альтернатива традиційному пальному. Виготовлення біопалива у найближчі роки повинно бути одним із пріоритетів економічного відновлення, так як реалізація готового продукту є значно вигіднішою, ніж експорт сировини. На сьогодні динаміка експорту біопалива з України має тенденцію до збільшення, при цьому 88% усього біопалива вітчизняного виробництва експортується і лише 12% використовується для задоволення внутрішніх потреб [2].

Важливим фактором реалізації даного питання є державна підтримка, зокрема, в частині залучення бізнесу шляхом мотивування нафтопереробних підприємств брати участь у виробництві й використанні саме біоетанолу. Україна має великий потенціал для розвитку власного ринку біопалива, що є однією із переваг в умовах нестабільного функціонування як світової, так і національної економіки, зростання цін на традиційні енергоносії. Окрім того, дане питання є особливо актуальним в умовах війни, коли енергетична безпека як окремої країни, так і світу загалом зазнала суттєвих викликів.

Згідно Закону України «Про альтернативні джерела енергії», основними засадами державної політики у сфері альтернативних джерел енергії є: нарощування обсягів

виробництва та споживання енергії, виробленої з альтернативних джерел для економного витрачання традиційних паливно-енергетичних ресурсів та зменшення залежності України від їх імпорту; додержання екологічної безпеки завдяки зменшенню негативного впливу і безпеки для здоров'я людини на об'єктах альтернативної енергетики; науково-технічне забезпечення розвитку альтернативної енергетики; дотримання законодавства всіма суб'єктами відносин, пов'язаних з виробництвом, збереженням, транспортуванням, постачанням, передачею і споживанням енергії, виробленої з альтернативних джерел; додержання умов раціонального споживання та економії енергії, виробленої з альтернативних джерел; залучення вітчизняних та іноземних інвестицій і підтримка підприємництва у сфері альтернативних джерел енергії [3].

Попри те, що ринок біоетанолу є досить молодим, як бачимо, він відіграє значну роль для забезпечення економічної стабільності, адже дозволяє країні стати енергетично незалежною в частині імпортованих енергоносіїв. Світовий досвід показує, що виробництво біопалива є сприятливою можливістю для економіки країни, так як крім уже наведених переваг, створює й нові робочі місця як в сільській місцевості, так і в промислових центрах. Розвиток ринку відновлювальних джерел енергії є актуальним не лише для України, а й Європи та усього світу загалом. За даними Євростату, станом на 2020 рік основним джерелом енергії для країн-членів ЄС були нафта та нафтопродукти, на другому місці – природний газ, в свою чергу, відновлювані джерела енергії та біопаливо займали третю позицію [4]. У травні 2022 року Європейська комісія прийняла план REPowerEU, який спрямований на поступове зменшення споживання нафти і газу в цілому, а також впровадження «зелених» джерел енергії [5]. Це стало важливим кроком до зменшення залежності від російського викопного палива шляхом переходу до використання альтернативних джерел енергії й розроблення більш стійкої енергетичної системи.

Макроекономічний аналіз, проведений українською асоціацією виробників біоетанолу показав, що заміна 20% бензину біоетанолом дозволяє зменшити річний імпорт на 400 млн доларів, що у свою чергу сприяє збільшенню ВВП на 640 млн доларів, а заміна 20% важких дистилатів біодизелем дозволяє зменшити річний імпорт на 1 млрд доларів і, таким чином, збільшити ВВП на 1,4 млрд доларів [6].

У час російсько-української війни, важливо розуміти, що кожна спожита тонна українського біопалива – це прямий удар по російській та білоруській економіках, адже Україна здатна повністю замінити біопаливом імпорт і при цьому російська економіка та економіка її країн-союзників недоотримуватиме значних надходжень щороку.

Таким чином, розвиток ринку відновлюваних джерел енергії в Україні є необхідним кроком відновлення економіки, зокрема й у міру зростання цін та дефіциту сировини, а виробництво біопалива сприятиме залученню інвестицій; активізації існуючих потужностей; стимулюванню будівництва нових заводів з виробництва біоетанолу; зниженню рівня енергетичної імпортозалежності; створенню додаткових робочих місць; збільшенню надходжень податків до бюджетів різних рівнів; скороченню викидів вуглекислого газу в транспортній сфері; виконанню міжнародних зобов'язань щодо використання енергії з відновлюваних джерел тощо.

Перелік використаних джерел:

1. Офіційний веб-сайт Національного університету біоресурсів і природокористування України. URL: <https://nubip.edu.ua/node/105504> (дата звернення: 17.10.2022 р.).
2. Шишкіна І. Основні бар'єри на ринку альтернативних джерел енергії (не прикладі біомаси) / Економіка. 2011. № 3. С. 69-72.
3. Закон України «Про альтернативні джерела енергії» від 19.08.2022 №555-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/555-15#Text> (дата звернення: 17.10.2022 р.).
4. Офіційний веб-сайт Європейської комісії. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat> (дата звернення: 22.10.2022 р.).

5. REPowerEU: A plan to rapidly reduce dependence on Russian fossil fuels and fast forward the green transition*. Європейська комісія. URL: https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/IP_22_3131 (дата звернення: 20.10.2022 р.).

6. Офіційний веб-сайт Української асоціації виробників біоетанолу. URL: <https://ukrfuel.org/about/>

УДК 351.6

Курах Олександр

аспірант кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Панухник Олена

доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя
м. Тернопіль, Україна

Oleksandr Kurakh

Post-graduate student of Economics and Finance Department
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

Olena Panukhnyk

Doctor of Sciences (Economics), Professor
Head of the Department of Economics and Finance
Ternopil Ivan Puluj National Technical University
Ternopil, Ukraine

РИНОК НЕРУХОМОСТІ НА ЗАХОДІ УКРАЇНИ У ЧАСИ ВІЙНИ REAL ESTATE MARKET IN WESTERN UKRAINE DURING THE WAR

Повернення довоєнних позицій і відбудова втраченого від повномасштабної війни майна ринку нерухомості в Україні триватиме понад 10 років – такі прогнози експертів галузі. На даний час об'єми збитків житлового фонду в Україні вже перевищили \$50 млрд при довоєнних темпах будівництва \$3-4 млрд у рік, тобто очікується, що відбудова триватиме десятиліття.

Сьогодні насправді важко спрогнозувати, коли ринок нерухомості запрацює хоча б на половину своїх потужностей. Тенденції не зазнають радикальних змін. Звісно, війна і її наслідки вплинули на запит покупця. Окрім звичних зручностей (компактні квартали або змішана забудова різної поверховості, де крім житла передбачена уся необхідна сервісна інфраструктура, зони відпочинку, прогулянкові алеї, дитячі та спортивні майданчики, безпечні двори без автомобілів) тепер українці звертають увагу на безпечність комплексу – наявність підземних паркінгів, які повинні бути адаптовані під функції бомбосховища. Адже безпека – це головний фактор, який впливає на відновлення ринку нерухомості на початкових етапах [1].

Від початку повномасштабної війни західні області України прийняли нові категорії потенційних покупців, що безпосередньо впливатимуть на відновлення ринку [1]:

- тимчасово переміщених осіб, які прожили довший проміжок часу в нових для себе містах, адаптувались, зрозуміли що їм комфортно, вони готові продовжувати життя саме тут і мають на це відповідний ресурс;
- працівників компаній, які здійснили релокацію на захід України;
- інвесторів, які хочуть мати житло на заході України через безпековий фактор;